

Grafisch ontwerper Piet Smeele tekende in de jaren dertig en veertig voor bijna al het drukwerk van de Deventer drukkerij De IJsel. Zijn omvangrijke verzameling is nu te zien in het stadsarchief SAB.

door Herman van Amelsvoort

Boekje en expositie

- Het werk van Piet Smeele is te zien in de hal van Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek SAB aan het Klooster in Deventer. Daar is een selectie van zijn ontwerpen uitgesteld. De expositie is gratis toegankelijk tijdens de openingstijden van de bibliotheek, tot en met 31 augustus.
- Ter gelegenheid van de tentoonstelling is het boekje 'Piet Smeele: vormgever bij De IJsel' verschenen. De uitgave is voor 7,50 euro te koop aan de balie van de Athenaeumbibliotheek.
- www.sabinfo.nl.

Piet Smeele een veelzijdig

ontwErper

Na het overlijden van hun vader in 2001 vonden de kinderen van Piet Smeele in laden en mappen een verzameling van zijn werk. Ze wisten niets van het bestaan daarvan. De grafisch ontwerper bleek zijn werk uit de jaren veertig en vijftig altijd bewaard te hebben.

Uit de stapel drukwerk komt een groot vakmanschap naar voren. Bovendien geeft het een inkijkje in de trends onder vormgevers in die tijd. Smeele was een vakman die schijnbaar moeiteloos allerlei stijlen beheerste. Wat opvalt bij het bestuderen van zijn collectie is de verscheidenheid van zijn ontwerpen. „Smeele hield de ontwikkelingen in de grafische wereld en in de kunst goed in de gaten”, zegt kenner van de Deventer industrie René Berends. Hij schreef samen met Piets zoon Paul Smeele een boekje over de ontwerper. Zo kan het zijn dat in de collectie strakke reclameplaten zijn te vinden in de stijl van bijvoorbeeld de Amsterdamse School. Maar ook van tekeningen die doen denken aan Rie Cramer. Smeele was van alle markten thuis. Hij experimenteerde graag en bleef zichzelf vernieuwen. Zo gebruikte hij ook foto's en en zelfs kleipoppetjes. Voor het ontwerp van een glas-in-loodraam draaide hij zijn hand niet om. Zijn productiviteit was hoog. „Dit is nog maar een fractie van wat hij gemaakt heeft”, zegt Berends.

Volgens Paul Smeele was zijn vader een perfectionist. „Hij was een uitstekend opgeleid vakman en een ongelooflijk knap tekenaar met een brede opleiding. Hij wilde in de eerste plaats een vakman zijn. Berends: „Hij voelde zich geen

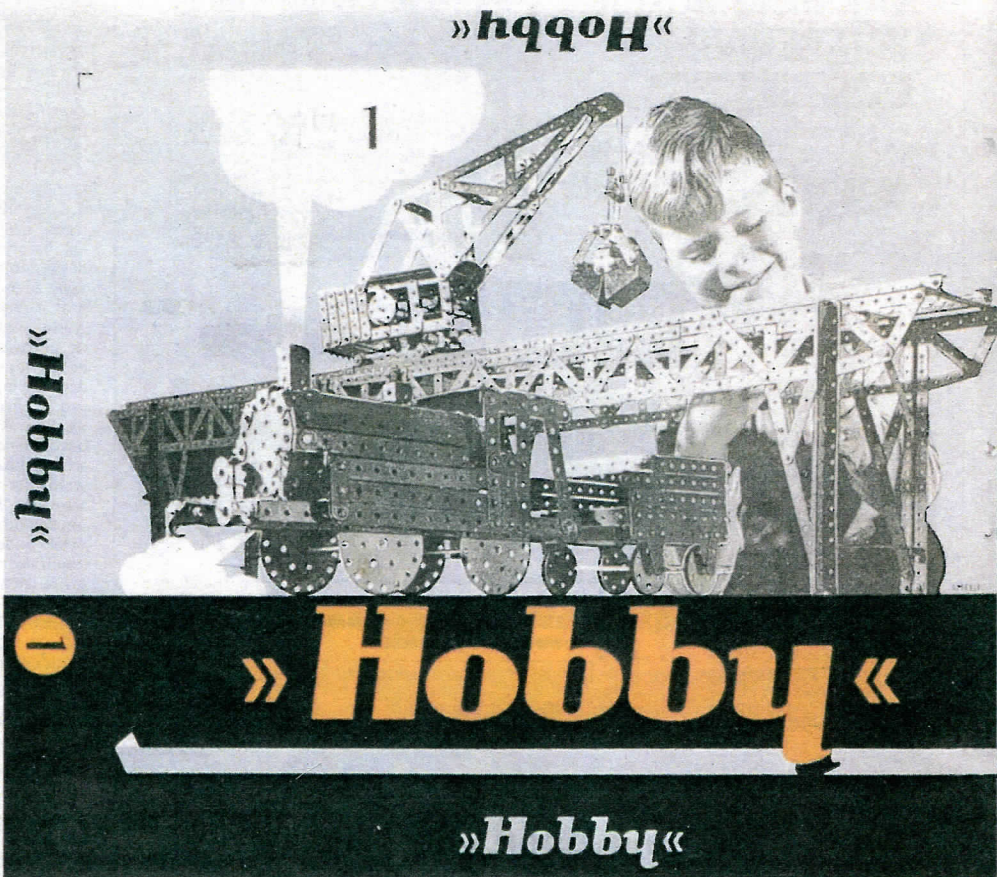
kunstenaar. Hij was een goede tekenaar en vormgever. Hij maakte ook geen autonoom werk.”

De collectie van Smeele, die onlangs is overgedragen aan het Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek SAB, is een waardevolle aanvulling op het bestaande archief van drukkerij De IJsel. Er zijn namelijk weinig ontwerpen van de drukkerij bewaard gebleven. „Reclame is vluchtig, gemaakt voor de prullenbak. Het feit dat het bewaard wordt is bijzonder want dat gebeurt niet vaak.”

Uit de verzameling blijkt nog maar eens dat De IJsel een bijzondere drukkerij was. „Het was een bedrijf waar ze veel konden, ook moeilijke dingen”, zegt Paul Smeele. „Mijn vader heeft er met veel plezier gewerkt.”

De tijd van Smeele bij De IJsel stopt in 1949. Dan verruult de ontwerper zijn baan bij de drukkerij voor een baan als tekenleraar in Enschede. Vijf jaar later wordt hij leraar aan het Stedelijk Lyceum in Zutphen. Die overstap is opvallend, gezien de kwaliteit van zijn ontwerpen en het zichtbare plezier waarmee hij ze maakte. „In zijn hart was hij tekenleraar”, zegt Berends. „Het overdragen van kennis en het aanboren van talenten deed hij met hart en ziel”, vult Smeele aan. „Achteraf was de overstap verstandig. Want een vaste baan als ontwerper bij een drukkerij werd steeds minder gangbaar. En hij had niet de ambitie een eigen bureau te beginnen. Dat lag hem niet.”

De familie Smeele is er 'gelukkig mee' dat de erfenis van vader in het archief ligt. „Het is nu toegankelijk voor iedereen. We merken ook dat door de publiciteit er meer materiaal opduikt”, zegt Paul Smeele.

Voor deze doos van het constructiespeelgoed Hobby maakte Piet Smeele een foto van zijn zoon Paul.

foto's Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek

Affiche voor een vliegfeest op vliegveld Teuge uit de jaren veertig.

Piet Smeele was ook een behendig tekenaar die vele stijlen beheerste. Zo maakte hij Ansichtkaarten ter gelegenheid van de bevrijding.

Het logo dat Smeele ontwierp voor de 'Weduwe G. Ganzeboom' bleef tot in de jaren zestig het icoon van deze firma.

Twee tekeningen in een folder van biljartfabrikant Velo. Links een tafereel van twee biljartende mannen in een kroeg, met de pilsjes binnen handbereik. Rechts is de setting verplaatst naar een huiskamer waar één van de mannen met hetzelfde genoegen biljart met zijn vrouw, ditmaal met de thee binnen handbereik.

»Hobby«

1